

Inovativni pristopi pri uporabi IKT – film kot primer dobre prakse

Innovative Approaches to the Use of ICT – Film as an Example of Good Practice

Barbara Štingl

Dijaški dom Drava Maribor
barbara.stingl@dddrava.si

Povzetek

Namen pričujočega prispevka je predstaviti učenje in poučevanje nemškega jezika v dijaškem domu kot vzgojno izobraževalni ustanovi, kjer se specifična dela nekoliko razlikujejo od dela v šoli. Tako je tudi pri pouku jezika, ki se ga dijaki udeležujejo pretežno individualno, izven časa, ki je z domskim redom predviden za učenje, saj tovrstni pouk poteka v obliki prostočasne interesne dejavnosti. Na tem mestu je izpostavljeno delo z dijaki, ki so bili v okviru projekta Love Language & more, ki je osnovan s strani Evropske komisije, znotraj podprograma Leonardo da Vinci – prenos inovacij, vključeni v testiranje učinkovitosti posameznih didaktičnih enot priročnika za učitelje ob upoštevanju tipov učečih se po Gardnerjevi teoriji mnogoterih inteligenc. Pri tem igra pomembno vlogo tudi uporaba informacijsko komunikacijske tehnologije (IKT), saj ima uporaba slednje pomemben doprinos k učinkovitemu kombiniranju besednega, grafičnega, zvočnega in video posredovanja znanja ob upoštevanju različnih tipov učečih. V ospredje je postavljena uporaba računalnika in interneta ter pomen filma kot učnega pripomočka ali na dejavnostih temelječega projekta.

Ključne besede: dijaški dom, prosti čas mladostnika, nemški jezik, IKT, tipi učečih, film

Abstract

The purpose of the paper at hand is to present the learning and the teaching of the German language in a boarding school as an educational institution where the work specifics are somewhat different than the work in school. The same applies for language teaching classes which the students attend mainly individually and outside the hours designated by the boarding school policy for language learning since the teaching course is carried out in the form of extracurricular activities. Here, the emphasis is put on the work with students who were, within the Love Language &

More project founded by the European Commission, and within the Leonardo da Vinci sub-programme – Transfer of Innovation, included in performance testing of individual didactic units within the handbook for teachers, taking into account the types of learners according to the Gardner's theory of multiple intelligences. The use of information and communication technology (ICT) plays an important role here since its use contributes greatly to the effectiveness of the combined verbal, graphical, audio, and video communication of information, taking into account various types of learners. The focus is on the use of computer and internet, as well as the significance of film as a teaching tool or as an activity-based project.

Keywords: boarding school, free time, german language, ICT, types of learning styles, film

1 Uvod

Informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT) je v zadnjih dveh desetletjih pomembna spremljevalka in oblikovalka našega vsakdanjika. Ta tehnologija, še posebno internet, vpliva na to, kako si organiziramo delo, preživljamo prosti čas, kako navezujemo osebne in druge stike, kako pridobivamo informacije kot porabniki, državljani, porabniki javnih storitev, kakšne pripomočke in orodja uporabljamo na delovnem mestu in v izobraževanju (Bregar, idr. 2010).

Tako je tudi v dijaškem domu kot vzgojno izobraževalni ustanovi uporaba IKT tako pri administrativnem kot neposrednem vzgojno izobraževalnem delu postala del vsakdanjika. Eden od vzrokov za njeno uporabo je zagotovo ta, da gre za sodoben način izobraževanja oziroma poučevanja, pri katerem se uporablja sodobna orodja. Spretnosti in obvladovanje teh orodij so ene pomembnejših kompetenc v 21. stoletju. Ker nam to orodje omogoča dostop do velikega števila informacij, je poleg tega, da jih znamo poiskati, pomembno tudi to, da jih znamo ovrednotiti in smiselno uporabiti v vsakdanjem življenju.

Danes ima mnogo učencev visoke spretnosti pri uporabi novih tehnologij. Te spretnosti je potrebno udejanjiti in kjer je mogoče, še bolj razviti, kajti učinkovita raba IKT omogoča razvoj kreativnega učenja in inovativnih metod poučevanja.

Tudi pri tujejezikovnem pouku, ki je v prispevku predstavljen kot prostočasna interesna dejavnost v dijaškem domu, je uporaba IKT nepogrešljiva, saj nam je v pomoč pri učinkovitem kombiniranju besednega, grafičnega, zvočnega in video posredovanja znanja.

V okviru omenjene dejavnosti sta izpostavljena dva primera dobre prakse, kjer gre za testiranje didaktičnih produktov projekta Love Language & more, katerega cilj je motivirati mlade moške za učenje tujih jezikov, kjer igra pomembno vlogo tudi ugotavljanje tipov učečih se.

2 Dijaški dom kot vzgojno-izobraževalna ustanova

Dijaški domovi v Sloveniji so vzgojno-izobraževalne organizacije in so del slovenskega šolskega sistema. V konceptu sekundarnega izobraževanja predstavljajo dodatno ponudbo kakovosti in omogočajo ugodne možnosti izobraževanja tudi dijakom, ki se šolajo izven kraja bivanja. Prav tako ponujajo dijakom urejeno, zdravo in ustvarjalno življenje v spodbudnem okolju, kjer je izobraževanje ena od zelo pomembnih družbenih vrednot (Dečman Dobrnjič in Černetič 2006, 117).

2.1 Prosti čas mladostnika v dijaškem domu

Vzgojni program dijaškega doma se vsakodnevno izvaja po skrbno načrtovanem urniku in vključuje tudi prosti čas dijaka, ki predstavlja velik del dnevnega časa posameznika. Z namenom kakovostne izpolnitve tega časa in doseganja vzgojno – izobraževalnih ciljev dom ponuja široko paleto prostočasnih interesnih dejavnosti.

Njihov temeljni namen je omogočiti dijakom sprostitev ter aktivno preživljanje prostega časa v varnem, kreativnem in zdravju prijaznem okolju (Dečman Dobrnjič, 2011).

Na splošno velja, da so strukturirane prostočasne aktivnosti pozitiven dejavnik za socialni in akademski razvoj dijaka, kajti čas, preživet v samostojno izbranih dejavnostih, ima lahko pomemben vpliv pri njegovem razvoju; skozi dejavnosti gradi lastne kompetence in spoznava nove družbene vloge (Flere, 2010). To potrjujejo številne domače in tuje empirične študije, ki dokazujejo, da je aktivno preživljanje prostega časa povezano s pozitivnimi razvojnimi rezultati, npr. z boljšim šolskim uspehom, prilagodljivostjo, boljšim mentalnim zdravjem (Coatsworth idr., 2005 v Kuhar, 2007; Černigoj Sadar, 1998).

2.2 Pouk nemščine kot oblika prostočasne dejavnosti v dijaškem domu

Danes, v času vse intenzivnejših globalizacijskih procesov ima tudi znanje tujih jezikov čedalje večji pomen tako v vzgoji in izobraževanju, kot v življenju vsakega posameznika.

Tako je ena izmed prostočasnih interesnih dejavnosti v Dijaškem domu Drava Maribor tudi pridobivanje znanja iz nemškega jezika, ki poteka v različnih oblikah:

- učna pomoč,
- jezikovni tečaj,
- izpopolnjevanje znanja z nadarjenimi dijaki in
- projektno delo.

Dejavnost se izvaja pretežno individualno in jo lahko primerjamo z individualiziranim delom kot eno izmed temeljnih oblik pouka, ki jo opredelujeta Jank in Meyer (2006, str. 36). Razlika je ta, da individualno delo v šoli poteka znotraj frontalnega ali skupinskega dela, v prostočasni interesni dejavnosti v dijaškem domu pa že sama šolska ura poteka kot neposredno individualno delo. V obeh primerih je učitelj/vzgojitelj mentor, ki deluje v ozadju in pomaga pri načrtovanju učenja in preverjanja znanja.

Delo z dijaki v vseh zgoraj navedenih oblikah izvajanja prostočasne aktivnosti je naravnano dejavnostno, kar pomeni, da dijak ob ustreznem usmerjanju poskusi sam uvideti, katera so njegova šibka in močna področja, ter ob mentorstvu vzgojitelja kot vodje išče rešitve in ustrezne metode dela, ki mu bodo v pomoč pri izpopolnjevanju in nadgradnji znanja.

2.3 Dejavnostno naravnani koncept pouka tujega jezika

Kot navaja Holc (2008) zgolj receptivno sprejemanje védenja o učečem se jeziku od učenca zahteva visoko sposobnost abstrakcije in služi v najboljšem primeru »vtepanju« slovnicih struktur v njegovo glavo in njihovemu naknadnemu spraševanju. Od tega t.i. transmisijskega modela poučevanja je bil v 70. letih 20. stoletja opravljen premik v transformacijski model, katerega cilj je kakovostno znanje, kot ga razumemo danes, in za katerega je značilna kompleksnost, dinamičnost, uporabnost in trajnost, globina ter transferna vrednost (Rutar Ilc, 2003 v Holc, 2008). Pri takšnem razumevanju znanja se učenje pojmuje kot proces, v katerem

učenec prevzema vse dejavnejšo vlogo. Pomemben ni samo končni cilj, ampak tudi in predvsem pot do cilja – kako učenec usvaja znanje in kateri spoznavni procesi pri tem potekajo. Premik v pojmovanju poučevanja in učenja je terjal tudi spremembo učiteljeve in učenčeve vloge ter hkrati spremembo celotnega konteksta poučevanja (Holc, 2008).

Z vidika poučevanja učenec ni več pasivni sprejemnik določene vsebine, ampak je njen aktivni soustvarjalec. Znanja ne sprejema zgolj mehansko ampak ga konstruira. Pri poučevanju ni bistvena snov, ampak interakcija med učencem in učiteljem. Torej je poučevanje medsebojno usklajevanje in ne prenašanje vsebine. Učitelj mora biti pozoren na to kako so učenci razumeli snov, ter jim pomaga, da razvijejo in ocenjujejo svoje razumevanje problema in odgovorov nanje (Jeriček; v Požarnik, 2004).

Prav tako je pomemben tudi premik tudi v skladu s spremembami, ki jih spodbujata pojav in razvoj informacijske družbe (Japelj in Čuček 2000, 3).

3 IKT in poučevanje

Zaradi naglega razvoja digitalne tehnologije so se seveda tudi učitelji primorani prilagoditi spremembam, ki jih ta razvoj narekuje. Svet postaja vse bolj e-prežet, kar pomeni, da so tisti, ki razumejo in uporabljajo e-pripomočke, v bistveni prednosti glede možnosti uspeha pri izobraževanju (po Martin 2005 v Kreuh idr., 2012).

Tako so se evropske in tudi druge države v svojih nacionalnih dokumentih zavezale, da bodo zagotavljale doseganje in ohranjanje teh zmožnosti v okviru vseživljenjskega izobraževanja. Poseben poudarek v posameznih strategijah ima tudi zahteva po zviševanju ravni digitalne pismenosti kot ene pomembnejših kompetenc v sodobni družbi. Vlada RS je leta 2007 sprejela Strategijo razvoja informacijske družbe – si2012 in s tem opredelila nacionalni okvir spodbujanja razvoja informacijske družbe v Sloveniji, kamor sodi opremljanje šol z ustrezno tehnologijo, razvoj e-vsebin in izobraževanje kadrov v vzgoji in izobraževanju (Kreuh in Brečko, 2011). Cilj tega je postaviti standard in izobraziti e-kompetentnega učitelja, ki bo znal in zmozel te vsebine smiselno uporabiti v ustreznem učnem okolju.

3.1 IKT pri pouku tujih jezikov

Tudi pri pouku tujih jezikov so imele tehnološke novosti velik vpliv na razvoj metod poučevanja. Računalniško podprto učenje jezikov se v svetu razvija že dobrih 30 let.

Warschauer (1996, v Podgoršek idr. 2008) to razvojno obdobje razdeli na tri faze:

- **Behavioristična faza** (60-a in 70-a leta prejšnjega stoletja): zanjo so značilne vaje mehničnega urjenja in ponavljanja. Računalniške programe so uporabljali predvsem za slovnične vaje, vaje za besedišče in prevajanje.
- **Komunikacijska faza** (konec 70-ih in začetek 80-ih let): razvoj komunikacijskega pristopa k poučevanju tujih jezikov je narekoval tudi spremembo in nadgradnjo obstoječih vaj z bolj komunikativnimi. Za to fazo so značilne vaje kot npr. rekonstrukcija besedila, urjenje posameznih jezikovnih zmožnosti, jezikovne igre in konkordance.

- **Integrativna faza:** razvoj te faze sta omogočili dve pomembni tehnološki novosti: multimedijski računalnik in internet. Zanj so značilni programi za učenje tujih jezikov, ki temeljijo na multimedijskih zmožnostih računalnika (besedilo, slika, grafika, zvok, animacije, video, hipermedija). Internet pa omogoča neposreden dostop do avtentičnih besedil in komunikacijo z govorniki ciljnega jezika in drugimi zainteresiranimi. Obe novi dimenziji, dostop do informacij in komunikacija preko interneta omogočata široko paleto možnosti uporabe računalnika pri pouku tujih jezikov.

Za uspešno učenje jezika, kot pravi Nunan (1999: 17-24) je potrebno, (1) da imajo učenci možnost oblikovati lastne cilje, (2) da se lahko svobodno odločajo o tem, kaj želijo, (3) da jih spodbujamo k uporabi ciljnega jezika tudi v situacijah izven pouka, (4) da sami oblikujejo naloge, ki se jim zdijo potrebne, in se odločajo za jezikovne dejavnosti, ki jih zanimajo, (5) da jih spodbujamo, naj prevzamejo vlogo učitelja.

Računalnik je torej medij, ki lahko nastopa bodisi kot mentor ali avtorsko orodje, na katerega smo se osredotočili pri kombiniranju besednega, grafičnega, zvočnega in video posredovanja znanja pri pouku nemškega jezika v dijaškem domu ob upoštevanju tipov učečih. Pri tem ima pomembno vlogo tudi pomen filma, saj z njim lahko razvijamo vse štiri jezikovne zmožnosti: poslušanje, branje, pisanje in govor.

3.2 Film kot učni pripomoček pri pouku tujih jezikov

Film kot učni pripomoček lahko nastopa kot daljši film, izsek iz filma, animiran film, kratka zgodba in še bi lahko naštevali. Učiteljeva naloga, da najde ustrezen film, ga časovno uskladi s svojim delom in ga opremi z ustreznimi delovnimi listi zahteva velik vložek časa in ustvarjalnosti, vendar v vsakodnevno delo vnaša spremembo in popestritev.

Po besedah Bosničeve (2008) je film kot učni pripomoček v slovenskih šolah premalo izkoriščen, saj kot tak ponuja številne možnosti. Tako v Budihna (2008) zasledimo, da je izjemna prednost uporabe filma pri pouku kateregakoli tujega jezika, da ustvarja celostne komunikacijske situacije (Lonergan 1984). To pomeni, da je komuniciranje predstavljeno znotraj nekega konteksta, govorjenje in govorci lahko vidimo in slišimo, zraven pa dobivamo tudi nejezikovna sporočila kot so gibanje, govorica telesa in intonacija govora.

Gre torej za naravno integracijo vseh jezikovnih zmožnosti. Dodana vrednost pri gledanju filmov pa je razvijanje kulturnega in vsebinskega zavedanja (Budihna 2008, 779).

Če lahko film po eni strani uporabimo kot dopolnilo drugim dejavnostim, je lahko po drugi strani tudi samostojna učna enota in ga uporabimo kot na dejavnostih temelječ projekt.

Kot takšen je bil uporabljen tudi v eni izmed v nadaljevanju opisanih testiranih didaktičnih enot priročnika Love Language & more.

4 Projekt Love Language & more

Projekt "LoveLanguage" je osnovan s strani Evropske komisije znotraj podprograma Leonardo da Vinci – Prenos inovacij. Partnerji projekta prihajajo iz Slovenije (Pedagoška fakulteta UM, ITEGRA – Inštitut za razvoj človeških virov), Portugalske (ISCAP Instituto Superior de Contabilidade Administração do Porto, Filo Marketing Lda), Češke (Spolecnost

pró kvalifikaci na trhu práce), Avstrije (Wissenschaftsinitiative Niederösterreich) in Slovaške (Obcianske zdruzenie "Sanca pré l'udi treti\eho veku).

Njegov namen je spodbuditi in povečati zanimanje po učenju tujih jezikov med mladimi moškimi, ter s tem preprečiti osip v jezikovnih tečajih. S projektom se namerava predstaviti niz rezultatov in izidov, ki bodo pospešili razvoj učnih strategij pri mladih moških učencih.

Za doseg namena je zastavljenih več ciljev. Glavni pa je, omogočiti mladim moškim z odporom do učenja tujega jezika prenos in vzpostavitev »ljubezni do jezika«, ki povečata tako njihovo zanimanje in uporabo tujih jezikov, kot udeleženos znotraj družbe vseživljenjskega učenja.

Projektni partnerji so najprej razvili "Priročnik za učitelje" z namenom, ponuditi izvajalcem jezikovnih tečajev atraktivni pristop pri poučevanju tujega jezika za mlade moške, z vpeljavo učnih vsebin in materialov, katerih namen je doseči zanimanje ciljne skupine učencev. Priročnik bo zagotavljal informacije in nasvete, ki se nanašajo na podroben opis posameznih skupin, kot so osipniki v izobraževanju, dolgotrajno brezposelni mlajši odrasli in socialno izključeni posamezniki. Priročnik prav tako pouči tiste, ki so odgovorni za oblikovanje tečajev na področju izobraževanja odraslih, izobraževalno politiko kot tudi zainteresirane skupine o tem, kako spodbuditi motivacijo med ljudmi, ki iz različnih razlogov do sedaj niso bili pripravljeni pristopiti k učenju tujega jezika. Sestavlja ga več različnih modulov, ki omogočajo uporabo prilagodljivo različnim, posebnim zahtevam.

Dopolnilo priročnika je tudi zbirka učnega gradiva in izbranih metod. Zbir tovrstnih orodij ponuja pri jezikovnem izobraževanju mladih moških izvajalcem jezikovnega tečaja uporabne metode, vaje in delovne liste. Njihov namen je dopolniti učne vsebine, ki odražajo interes ciljne skupine in jo na ta način spodbujajo k učenju. Vaje in metode, predlagane v zbirki orodij skušajo nagovoriti različne ravni jezika znotraj različnih časovnih okvirov.

Zbirka gradiva in izbranih učnih metod je bila predhodno testirana na več skupinah oziroma posameznikih. Med drugim je bilo testiranje opravljeno tudi pri prostočasnih interesnih dejavnostih nemščina v dijaškem domu, pri čemer je bil poseben poudarek posvečen učnim stilom posameznikov (Project Love Language & More).

5 Učni stili posameznika

Zaradi spremenjene vloge učitelja in njegovega odnosa do učenca in postavljanja potreb učencev v ospredje je namreč zaželeno, da se poučevanje prilagodi različnim kognitivnim značilnostim in učnim stilom učencev.

Marentič Požarnik učne stile definira kot značilno kombinacijo učnih strategij, ki jih posameznik uporablja v večini situacij (Marentič Požarnik idr. 1995, 76).

Učne stile opredeljujejo številni avtorji (Messick, Kolb, Rancourt, Dunn in Dunn, Entwistle, Torrance, Gregorc, Bandler in Grinder, Gardner v Šubic Jeločnik, 2008), zaradi uporabe v praktičnem delu bodo na tem mestu izpostavljeni zgolj učni stili na osnovi teorije Howarda Gardnerja.

5.1 Gardnerjeva teorija mnogoterih inteligentnosti

Učni stili se širše niso dotaknili področja izobraževanja, dokler Gardner ni objavil svoje teorije mnogoterih inteligentnosti. Z njo negira običajno pojmovanje inteligentnosti kot neke splošne, generalne sposobnosti oziroma potenciala, ki ga poseduje v večji ali manjši meri vsak človek.

Bistvo njegove teorije je, da poudarja obstoj različnih, relativno avtonomnih inteligentnosti. Njihovo izolirano delovanje lahko opazimo le v nenavadnih, atipičnih situacijah in pri izjemnih posameznikih, sicer pa delujejo povezano.

Navaja osem do sedaj znanih inteligentnosti, in sicer:

Lingvistična inteligentnost: občutljivost za glasove, ritem in pomen besed; občutljivost za različne funkcije jezika.

Logično-matematična inteligentnost: občutljivost in kapaciteta za prepoznavanje logičnih ali številčnih vzorcev; sposobnost obravnavanja dolgih verig sklepanja.

Telesno-kinestetična inteligentnost: sposobnost kontrole telesnih gibov in spretno ravnanje s predmeti.

Prostorska (spacialna) inteligentnost: kapaciteta pravilnega zaznavanja vidnoprostorskega sveta in transformiranje prvotnih zaznav nekoga.

Glasbena inteligentnost: sposobnost proizvodnje ter upoštevanja ritma in višine tona; upoštevanje oblik glasbenega izražanja.

Interpersonalna inteligentnost: kapaciteta prepoznavanja in primernega odzivanja na razpoloženja, temperament, motive in želje drugih ljudi.

Intrapersonalna inteligentnost: dostop do lastnih občutkov in sposobnost razločevanja med njimi ter usmerjanje vedenja na njihovi osnovi; znanje os svojih močnih in slabih straneh, željah in inteligentnosti.

Naturalistična inteligentnost: sposobnost prepoznavanja rastlin in živali, razlikovanje v svetu narave, razumevanje sistemov in definiranje kategorij.

Dokaz za obstoj stabilnih učnih značilnosti pa naj ne bi bil dovolj trden in zato bi bilo po mnenju Laurillardove različne načine konceptualiziranja in učenja potrebno opisati znotraj populacije učencev. Kot predlaga, je to je mogoče narediti s fenomenološkim pristopom, v okviru katerega bi jih preko intervjujev prosili, da opišejo svoje izkušnje glede na posamezno učno situacijo (Reneland, 2002).

S to metodologijo bi sicer dobili značilnosti, ki so pomembne za sam učni proces, ne bi pa mogli z gotovostjo trditi, kako konsistentne so te značilnosti pri posameznikih (prav tam). Z vpogledom v značilnosti konceptov pa si učitelji lahko pridobijo znanje, ki jim pomaga usmeriti se na morebitne napačne predstave in ta spoznanja koristno uporabiti pri oblikovanju učnih materialov in učnega okolja (Gardner 1995, str. 424).

5.2 Učni stili na podlagi Gardnerjeve teorije

Armstrong (1994, str. 27) na podlagi Gardnerjeve teorije mnogoterih inteligentnosti izpeljuje sedem učnih stilov, ki so lastni ljudem (učencem) glede na prevladujočo - kot jo imenuje

Gardner - nagnjenost k posamezni inteligentnosti. Gardner poudarja, da inteligentnosti niso isto kot učni stili, saj ne verjame, da imajo ljudje dejansko stalne učne stile.

Učenec, pri katerem prevladuje:	misli	ima rad	za učenje potrebuje
jezikovna inteligentnost	v besedah	branje, pisanje, pripovedovanje zgodb, jezikovne igre	knjige, papir in pisalni pribor, dnevnike, zgodbe, razprave, debate, magnetofonske trakove, ipd.
Logično- matematična inteligentnost	s sklepanjem	eksperimentiranje, spraševanje, reševanje logičnih ugank, računanje	priložnosti za raziskovanje, delo z materiali, obiske planetarija, prirodoslovnih muzejev in podobnih ustanov
prostorska inteligentnost	v podobah in slikah	oblikovanje, risanje, čečkanje, ponazoritve	umetnost, obiske galerij, lego kocke, kino predstave, labirinte, video posnetke, diapozitive, slikanice, puzzle, ipd.
telesno-kinestetična inteligentnost	skozi telesne občutke	ples, tek, skakanje, dotikanje, gestikuliranje, rokovanje s predmeti	igre vlog, gledališke predstave, gibanje, gradnjo snovi, športne igre, tipne izkušnje
glasbena inteligentnost	preko ritma in melodij	petje, žvižganje, brenčanje, brnenje, poslušanje, udarjanje z nogami in rokami	petje, obiske koncertov, melodične in ritmične igre, instrumente, ipd.
interpersonalna inteligentnost	preko zaznavanja drugih	vodenje, organiziranje, povezovanje, zabave, posredovanje	prijatelje, skupinske igre, druženje, družabne dogodke, klube, mentorje
intrapersonalna inteligentnost	globoko v sebi	zastavljanje ciljev, meditiranje, sanjarjenje, tišino, načrtovanje	odmaknjene koticke, čas zase, samostojne projekte, izbire, ipd.

Tabela 1: Učni stili na podlagi Gardnerjeve teorije mnogoterih inteligentnosti, Armstrong (1994)

6 Uporaba v praksi

Pri testiranju zbirke učnega gradiva nastalega v okviru projekta Love Language & more je sodelovalo več dijakov, ki jim je bila snov prilagojena glede na lastna interesna področja.

Pred začetkom izvajanja testiranja je vsak udeleženec izpolnil vprašalnik za ugotavljanje njegovih prevladujočih tipov inteligenc po Gardnerju¹. Sledil je pogovor o interesnih področjih posameznika, zatem so bile temu ustrezno izbrane in prilagojene naloge in vaje za pridobivanje jezikovnega znanja. Delo je potekalo od decembra do junija, v nadaljevanju pa sta izpostavljena dva učna primera.

Prvi primer testiranja je bil izveden individualno v obliki učne ure, drugi primer pa v obliki projektnega dela. V obeh primerih je nastopal film kot eden bistvenih gradnikov. Učna ura je hkrati zajemala tudi branje, izpolnjevanje delovnih listov, reševanje interaktivnih vaj na računalniku. Dijaki so bili usmerjeni v lastno aktivnost za doseg ciljev, mentor je nastopal le kot usmerjevalec in koordinator dela. Dijak iz prvega primera se jezika ne uči v šoli, prav tako ne eden od obeh dijakov iz drugega primera.

Kot zanimivost lahko omenimo tudi, da je komuniciranje z udeleženci dejavnosti potekalo tudi preko sms-sporočil v tujem jeziku, kar se je izkazalo kot posebej učinkovito in za dijake privlačno.

Evalvacija je potekala ob koncu šolskega leta, v obliki pogovora z udeleženci, ki so se redno udeleževali prostočasne interesne dejavnosti nemščina, kjer so bile analizirane posamezne učne enote.

6.1 Primeri dobre prakse

Tematski sklop šport: poglavje nogomet

Prvi primer se lahko izvede kot učna ura in se nanaša na tematski sklop šport, ki izpostavlja nogomet.

Vsebina: šport (nogomet)

Gradivo: časopisni članek, delovni listi, TV prispevek (YouTube), lasten posnetek

Jezik: nemški

Trajanje: 1 šolska ura

Namen: urjenje besedišča o športu, urjenje bralnih spretnosti, urjenje artikulacije, urjenje slušnega razumevanja, uporaba IKT

Priprava: učitelj pripravi delovne liste ter ustrezen video posnetek, izbere ustrezno programsko in strojno opremo za izvedbo učne enote.

Izvedba:

1. Učitelj dijaku po elektronski pošti predhodno pošlje domačo nalogo z delovnim listom (časopisni članek), ki jo dijak reši do obiska učne ure. Delovni list zajema le bralno razumevanje z navodilom označiti in prevesti neznane besede ter odgovoriti na postavljena vprašanja. Dijak pri tem uporablja elektronski slovar.
2. Ob pričetku učne ure najprej sledi pregled domače naloge in odpravljanje morebitnih težav. Pozornost je posvečena predvsem pridobivanju novih besed, ki se bodo pojavljale v nadaljevanju ure.
3. Sledi delo z računalnikom, kjer dijak na spletni strani poišče članek z znanim naslovom. Zatem prejme navodilo, da članek najprej sam prebere, nato bo besedilo s pomočjo računalnika (snemalnik) posnel v obliki zvočnega posnetka.

¹ http://www.bgfl.org/bgfl/custom/resources_ftp/client_ftp/ks3/ict/multiple_int/questions/questions.cfm

4. Ko je posnetek izdelan, dijak prejme delovni list z omenjenim člankom, ki mu manjkajo nekatere besede, ki jih mora dopolniti. Seznanjen je, da bo posnetek poslušal trikrat. Prvič bo poslušal svoj zvočni posnetek, zatem predhodno izdelan zvočni posnetek drugega dijaka, na koncu si bo (YouTube) ogledal še video prispevek, ki je bil predvajan po TV, z isto vsebino in s tem primerjal svoj izdelek.

Tematski sklop animiran film: pravljica o reki Dravi – projektno delo

Primer se lahko izvede v obliki projektnega dela. Njegova izvedba obsega 10 šolskih ur.

Vsebina: izdelava animiranega filma (Pravljica o reki Dravi)

Gradivo: nemški prevod zgodbe, delovni list z didaktičnimi vajami

Jezik: nemški

Namen: urjenje artikulacije, urjenje bralnih, govornih in pisnih spretnosti, razvijanje spretnosti uporabe IKT, razvijanje močnih področij (IKT, jezik), sodelovalno delo z drugimi dijaki

Priprava: učitelj skupaj z dijaki pripravi gradivo (prevod besedila, delovni list z didaktičnimi vajami za uporabnika končnega izdelka) in izbere ustrezno programsko in strojno opremo za izvedbo učne enote.

Cilj projekta: izdelati grafično privlačen tujejezični animiran film, ki hkrati vključuje didaktične vaje za pridobivanje in obnavljanje znanja.

Izvedba:

1. Učitelj izvede sestanek na katerem dijakom predstavi osnovno idejo, cilj in rok za izdelavo projekta.
2. Dijaki ob spodbudi in usmerjanju učitelja iščejo rešitve, ki bodo pripeljale do cilja in izdelajo načrt izvedbe.
3. Dijaki si v skladu z zanimanji in izraženimi močnimi področji porazdelijo naloge (snemanje zvočnega dela projekta, obdelava zvočnega posnetka, urejanje pisnega besedila, izdelava scenarija, računalniško oblikovana grafična podoba, izdelava računalniških animacij).
4. Sledi konkretna izvedba na rednih tedenskih srečanjih, ki trajajo 2 šolski uri.
5. Evalvacija končnega izdelka.

Delo lahko od druge faze poteka tudi na daljavo, v tem primeru je potrebna komunikacija s pomočjo sodobne tehnologije (npr. elektronska pošta, Skype).

7 Evalvacija primerov

Sklepna evalvacija dela z dijakom iz prvega primera, pri katerem se je po rešenem testu izkazalo, da izraziteje prevladujejo telesno-kinestetična, prostorska in interpersonalna inteligenca, je bila opravljena v obliki kratkega testa, katerega namen je bilo ugotoviti ali ob zaključku dela prepozna in ustrezno uporabi posamezne besedne vrste ter glagolske čase. Hkrati je bil poudarek posvečen poznavanju tekom leta obravnavanemu besedišču. V obliki pogovora ob zaključku šolskega leta, so bile pregledane in analizirane tudi vse pri interesni dejavnosti obdelane učne enote.

Ugotovljeno je bilo, da je bil pretežni del tem izbran vsebinsko ustrezno, težavnost nalog in vaj je bila stopnjevana primerno, saj pri evalvacijskem testu ni prišlo do večjih težav pri reševanju, delo z IKT pa se je izkazalo kot zelo dobrodošlo. Dijak je izpostavil, da mu je všeč, da ima možnost sodelovati pri izboru, oz. predlagati teme za obravnavo, da prejme domače

naloge po elektronski pošti, ter da delo vključuje veliko video gradiva. Dobrodošlo je tudi komuniciranje preko sms sporočil v tujem jeziku.

Dijaka iz drugega primera sta v obliki projektne dela kakovostno dosegla načrtovan cilj. Naloge, za katere sta bila zadolžena so bile ustrezno porazdeljene v skladu z njunimi močnimi področji, kar se je izkazalo tudi ob testiranju s pomočjo vprašalnika po Gardnerju. Delo jima je predstavljalo velik izziv, saj je od njiju zahtevalo tudi samostojno pridobivanje novih znanj na njunih interesnih področjih. Kot takšno je potekalo v obliki zabavnega in sproščenega raziskovanja njunih lastnih potencialov.

8 Sklep

Pouk nemškega jezika nastopa kot ena izmed prostočasnih interesnih dejavnosti v dijaškem domu in se bistveno razlikuje od pouka v šoli, saj je prilagojen željam, potrebam, interesnim področjem in stopnji znanja vsakega posameznika in se je izkazal za dejavnost, ki je med dijaki postala zelo dobro sprejeta in zaželena. Vključevanje IKT v proces učenja in poučevanja tujih jezikov namreč odpira nove možnosti bolj privlačnega načina učenja in je bilo sprejeto na pozitiven način. Po evalvacijskih pogovorih z dijaki še posebej izstopa uporaba filma kot didaktičnega pripomočka. Ob določeni meri ustvarjalnosti in zadostni e-kompetentnosti učitelja pri pripravi gradiv nam slednji namreč omogoča učinkovito kombiniranje besednega, grafičnega, zvočnega in video posredovanja znanja, kjer je dijak tisti, ki ob usmerjanju učitelja z lastno aktivnostjo ob uporabi IKT na njemu privlačen način gradi svoje znanje pri čemer lahko razvija vse štiri jezikovne zmožnosti.

Pri tem velja izpostaviti, da gre pretežno za individualni način dela, oziroma delo v parih ali manjših skupinah, ki seveda omogoča večjo fleksibilnost pri izvajanju dela in pripravi gradiv. To pa ponovno omogoča boljše prilagajanje posameznim tipom oziroma stilom učenja in poučevanja posameznika.

Pri testiranju in prilagajanju učnega gradiva, ki nastaja v sklopu projekta Love Language & more in je bilo v okviru pouka nemščine izvedeno med 1ciljno, moško populacijo dijakov, ki po statističnih podatkih kaže manj zanimanja za neposredno učenje tujih jezikov je bilo ugotovljeno, da so izhodišča projekta zastavljena na zanimiv in v praksi uporaben način dela, saj dijake pritegne in motivira za delo, nadaljnji razvoj projekta, ki predvideva vključitev in izvedbo v 3D izvedbi Second Life pa bi utegnil biti še privlačnejši.

Viri in literatura

- Armstrong, T. (1994). Multiple Intelligences in the Classroom. Alexandria: Association
- Bosnič, T. (2008). Film kot učni pripomoček pri pouku tujih jezikov. Učenje in poučevanje tujih jezikov: pregled sodobne teorije in prakse, str. 761 – 776.
- Bregar, L., Zgajmajster, M., Radovan, M. (2010). Osnove e-izobraževanja. Ljubljana. Andragoški center Slovenije.
- Budihna, A. (2008). Uvod v uporabo filma pri pouku angleškega jezika. Učenje in poučevanje tujih jezikov: pregled sodobne teorije in prakse, str. 777 – 790.

- Dečman Dobrnjič, O. in Černetič, M. (2006). New model of boardingschools as a challenge for future. *Comparative pedagogy – selected topic*. Maribor: Pedagoška fakulteta; Kranj: Fakulteta za organizacijske vede, Reka: Hrvaško futurološko društvo.
- Dečman Dobrnjič, O. in ostali (2011): Vzgojni program za dijaške domove. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Flere, S. (2010): Kdo je uspešen v slovenskih šolah. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Gardner, H. (1995). Razsežnosti uma. Ljubljana: Tangram.
- Holc, N. (2008). Dejavnostno naravnani pouk tujega jezika: Naloge kot usmerjevalke nemščine v osnovni šoli.
- Jank, W. in Meyer, H. (2006). Didaktični modeli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Japelj, B., in M. Čuček, ur. (2000). sites: *druga mednarodna raziskava uporabe informacijskih in komunikacijskih tehnologij v izobraževanju*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Kreuh, N., Brečko, B. (2011). Izhodišča standarda e-kompetentni učitelj, ravnatelj in računalnikar. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo: Miška; Nova Gorica: Tehniški šolski center: Kopo; Maribor; Zavod Antona Martina Slomška; Velenje: Pia; Ptuj: Inštitut Logik.
- Kuhar, M. (2007). Prosti čas mladih v 21. stoletju. *Socialna pedagogika*, 2007 vol . 11, št .4 , str. 453 – 472.
- Marentič Požarnik B., Magajna, L., Peklaj, C. (1995). Izziv raznolikosti. Nova Gorica: Educa.
- Nunan, D. (1999). Second language teaching&learning. Boston: Heinle&Heinle.
- Podgoršek, S. idr. (2008). Pregled stanja na področju uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije pri pouku nemščine v Sloveniji. Učenje in poučevanje tujih jezikov: pregled sodobne teorije in prakse, str. 743 – 760.
- Požarnik B. ur. (2004) Konstruktivizem v šoli in izobraževanje učiteljev. Povzetki prispevkov. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete: Slovensko društvo pedagogov.
- Project Love Lanuguage and more. dostopno (10.04.2012) na: <http://www.love-language-more.eu/sl/php/project.php>
- Reneland, L. (2002). From teaching to learning - a report on the current e-learning situation. dostopno (29.03.2012) na <http://www.iped.vxu.se/forskn/projekt/wm>
- Šubic Jeločnik, I. (2008). Učni stili. Učenje in poučevanje tujih jezikov: pregled sodobne teorije in prakse, str. 74 – 88.